

ECO-COMPASS innovatív környezeti nevelés 2. MODUL

Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban

Elméleti háttéranyag oktatók és tanácsadók számára

ERASMUS+ program

KA210-ADU - Kis léptékű partnerségek a felnőtt tanulási szektorban

A project száma: 2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280

Inovatívne budovanie ekologického povedomia a kultúry rozvíjaním environmentálnych zručností a formovaním postojov občanov s mentálnym postihnutím

A környezettudatosság és a környezeti kultúra innovatív kialakítása az értelmi fogyatékkal élő emberek környezeti készségeinek fejlesztése és attitűdjeinek formálása által

ECO-COMPASS innovatív környezeti nevelés - Elméleti háttéranyag oktatók és tanácsadók számára

Ezt a kiadványt az ECO-COMPASS partner konzorcium hagyta jóvá az Erasmus+ KA2 2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280 "A környezettudatosság és a környezeti kultúra innovatív kialakítása az értelmi fogyatékkal élő emberek környezeti készségeinek fejlesztése és attitűdjeinek formálása által" (Inovatívne budovanie ekologického povedomia a kultúry rozvíjaním environmentálnych zručností a formovaním postojov občanov s mentálnym postihnutím) című projekt keretében.

A projekt fő célja az értelmi fogyatékkal élő felnőttek társadalmi befogadásának és élethosszig tartó tanulásának támogatása a környezetvédelmi készségeik és kompetenciáik fejlesztése által, környezeti attitűdjeik és környezeti felelősségvállalásuk formálásával a nemzetközi tapasztalatokra épülő oktatáson keresztül. A projekt ezenkívül a részt vevő szervezetek nemzetközi együttműködésének támogatására és fejlesztésére, a partnerségi hálózatok kiépítésére, erősítésére, a szervezetek professzionalizálására fókuszál.

Az ECO-COMPASS innovatív környezeti nevelés nemzetközi tapasztalatokon alapuló innovatív oktatás révén biztosítja a szakemberek és az értelmi fogyatékkal élő felnőttek környezetvédelmi készségeinek és kompetenciáinak fejlesztését, környezeti attitűdjeik és környezeti felelősségvállalásuk formálását.

Koordinálta: Spoluprácou pre lepšiu budúcnosť - Veľký Meder, szerkesztette az ECO-COMPASS konzorcium
2023. augusztus

2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280

Az Európai Bizottság támogatása ezen kiadvány elkészítéséhez nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bárminemű felhasználásáért.

**Az Európai Unió
társfinanszírozásával**

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	4
2. A 2. modul bemutatása és tanulási célkitűzései	5
3. Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban	7
3.1. Ökológiai háztartás	7
3.2. Az energiaforrások ökológiai felhasználása	9
3.3. Hulladékmentes háztartás – Átgondolt vásárlás, hulladékszétválasztás, komposztálás	11
3.4. Mini kertészkedés - mikrokozmosz.....	14
4. Referenciaanyagok / Javaslatok további olvasásra	16
5. Szabadtéri tevékenységek	17
5.1. Ökológiai háztartás	17
5.2. Az energiaforrások ökológiai felhasználása	19
5.3. Hulladékmentes háztartás – Átgondolt vásárlás, hulladékszétválasztás, komposztálás	21
5.4. Mini kertészkedés - mikrokozmosz.....	23

1. Bevezetés

Az ember környezetére gyakorolt egyre erősödő hatásával összefüggésben napjaink egyik legaktuálisabb témája a környezeti nevelés kérdése. Fontosságát kiemeli a tény, hogy a környezeti nevelés egy átfogó téma.

A környezeti problémák, akár lokális, akár globális szinten, mindannyiunkat érintenek, mert kisebb-nagyobb mértékben hol tudatosan, hol tudatunkon kívül befolyásoljuk őket.

A környezetvédelem napjainkban az emberiség egyik legfontosabb problémája. A készségek fejlesztésében és az attitűdök alakításában az egyik kulcsszerepet a tudatos és szisztematikus élethosszig tartó környezeti nevelés tölti be, melynek célja az ember értékorientációjának irányítása, kreatív gondolkodásra, ésszerű környezettudatos hozzáállásra való ösztönzése és nevelése.

Melyek a legsikeresebb módszerek és oktatási formák, amelyek alkalmasak az értelmi fogyatékos felnőttek számára a környezeti nevelés területén? Melyek azok a legfontosabb készségek, amelyeket a környezeti nevelés területén fejleszteni kell a közvetlen célcsoport esetében?

E kérdések megválaszolására három európai ország – Szlovákia, Magyarország és Románia - partnerei az EU által finanszírozott ECO- COMPASS projekt keretében egy vegyes tananyagot dolgoztak ki. A tartalom a három partnerországban végzett jó gyakorlati példák elemzésén és a szakemberek részvételével szervezett workshopok összefoglaló eredményein alapul, amely az értelmi fogyatékkal élő felnőttek környezetvédelmi készségeinek és kompetenciáinak fejlesztésével, környezeti attitűdjeik formálásával, és az alkalmazható módszerekkel és oktatási formákkal kapcsolatban azonosított igényei alapján készült. A projektben részt vevő partnerszervezetekről további információk a projekt honlapján található: <https://eco-compass-project.eu/home-hu.html>

A tanterv négy modulból áll:

1. modul Ökológiai készségek és kompetenciák az egyéni életben
2. modul Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
3. modul Fenntartható fejlődés a munkahelyen, a munka és a magánélet egyensúlya
4. modul Aktív részvétel a zöld társadalom kialakításában

A célunk az említett témák segítségével hozzájárulni az ökológiai tudatosság és az öko-kultúra alakításához, az ökológiai készségek és kompetenciák, a problémamegoldó képesség, a kritikai gondolkodás és a kreativitás fejlesztéséhez.

Az elméleti háttéranyag az oktatók és tanácsadók részére készült, akik számára a mindennapi tevékenységük során szükséges, hogy megfelelően tudják biztosítani az értelmi fogyatékkal

élő felnőttek környezetvédelmi készségeinek és kompetenciáinak fejlesztését, környezeti attitűdjeik és környezeti felelősségvállalásuk formálását.

2. A 2. modul bemutatása és tanulási célkitűzései

A környezetbarát háztartás az aktív környezetvédelem felé tett első lépés. A háztartás az életünk olyan színtere, ahol nap mint nap tevékenykedünk és a legegyszerűbb itt elkezdni a környezetbarát gondolkodást. A környezetvédelem napjainkba sokat vitatott téma, főként a fenntartható fejlődés szükségességével kapcsolatban. A globális felmelegedés, az üvegházhatás, az esőerdők kiirtása és az ember által okozott általános károk és zavarok a környezet fokozatos pusztulásához, sőt teljes pusztulásához vezetnek. Az emberiség környezetre gyakorolt negatív hatásának megszüntetése érdekében fontos, hogy mindannyian környezetbarát módon kezdjük el gondolkodni és cselekedni, és ezt beépítsük a mindennapjaink gyakorlatába. Csak így biztosítható a társadalom fenntartható fejlődése, amely a jövő generációinak is lehetőséget ad arra, hogy biztonságban és a természettel harmóniában éljenek.

Ebben a modulban a következő témákat dolgozzuk fel:

1. *Ökológiai háztartás*

Ezen a fejezeten belül bemutatjuk az okos bevásárlást. Kitérünk a csomagolásra, a friss alapanyagok vásárlására, illetve arra, hogy a termékek szállítás miatt nem környezetbarát.

Részletezzük, hogy a mosogatás, mosás, tisztálkodás és a takarítás során nem csak a felhasznált víz mennyiségére, hanem a vegyszerek kiválasztására is oda kell figyelni. Konkrét példákkal szolgálunk a természetes tisztítószerekről.

2. *Az energiaforrások ökológiai felhasználása*

Ebben a fejezetben kitérünk a különböző megújuló energiaforrások bemutatására. Bemutatjuk, hogy otthon hogyan tudunk tudatos energia felhasználók lenni. Hasznos tippeket adunk azokhoz a kis dolgokhoz, amelyekkel sokat tehetünk hozzá az energiahatékonysághoz.

3. *Hulladékmentes háztartás – Átgondolt vásárlás, hulladékszétválasztás, komposztálás*

A fejezetben megosztjuk azokat a praktikákat, amivel a boltok, nagyáruházak vásárlásra csábítanak bennünket. Tisztázzuk a termékek minőség megőrzési idejének jelentését. Információkat adunk a hulladék szétválasztási praktikákról.

4. *Mini kertészkedés - mikrokozmosz*

Ebben a részben az volt a célunk, hogy a kis helyigényű, könnyen gondozható, könnyen beszerezhető zöld növényekről adjunk hasznos tippeket az ablakpárkányon, erkélyen, cserépben tartásról.

A tananyag elsajátítása után a szakemberek (oktatók és tanácsadók) képesek lesznek arra, hogy

- lelkes környezetvédők legyenek a mindennapi életben,
- beépítsék gondolkodásukba és napi rutinként kezeljék a hulladékok szétválogatását,
- a komplett háztartás működését ökológiai szempontból kezeljék,
- ismerjék a természetes anyagokat, és használják a környezetbarát tisztítószerket,
- ismerjék a megújuló energiaforrásokat, tudják az előnyeit és hátrányait,
- ismerjék a napelemet, hasznosságát ökológiai- és a hosszú távú pénzügyi megtakarítás szempontjából,
- mindent megtesznek a tudatos energiafelhasználás területén,
- átgondoltan vásárolnak,
- jól alkalmazzák a hulladékszétválasztás módszerét,
- jól alkalmazzák a komposztálás módszerét,
- ismerjék a balkonkertészkedés módszerét, beleértve a balkonra ültethető növényeket és gondozásukat,
- átadják az elsajátított ismereteket elméletben és gyakorlatban is,
- élményszerűvé tegyék a tanítási folyamatot a fogyasztókkal élők számára.

3. Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban

3.1. Ökológiai háztartás

Bevásárlás

Európa kevésbé környezettudatos országában a hulladékok kb. fele csomagolóanyag. Túl sok csomagolt terméket vásárolunk, és túl sok rétegű csomagolást használunk. De van olyan termék is, amit nem is szükséges becsomagolni. Pl. a zöldséget, gyümölcsöt jobb, ha darabonként vesszük és nem kilós csomagban. Árban persze legtöbbször jobban megéri a kilós csomag, de ott marad a csomagolóanyag. (Az még a szerencsésebb eset, ha csak hálóban van az alma, répa, hagyma, és nem nejlonban.) Persze a fagyasztott árut pl. be kell csomagolni, de azt is elég egy rétegben. Általában a műanyag csomagolás a legrosszabb, mert azt lehet a legkevésbé újra használni, az bomlik le leglassabban a környezetben, és annak a gyártása kerül a legtöbb energiába és szennyezésbe, mégis egyre inkább terjed, mert egyszerű használni, mindenféle termék formájára igazítható, olcsó és megvédi a terméket a külvilágtól. A csomagolásnál tehát fontos szempont, hogy minél kevesebb réteg legyen, minél többször használjuk újra, és lehetőleg ne műanyag legyen.

Mosogatás, mosás, tisztálkodás

Zöld háztartás vezetésével a természet iránti legnagyobb tiszteletünket fejezzük ki. A cél az, hogy a fogyasztás során és azt követően a lehető legkisebbre csökkentsük a környezetre gyakorolt hatást. Ezért fontos, hogy a mosás, mosogatás, tisztálkodás a felhasznált víz mennyisége mellett a felhasznált anyagok tartalmának nagy része tisztán természetes összetevőkből álljon, és csomagolásuk általában 100%-ban újrahasznosítható legyen. A környezetbarát termékek használata tehát kevesebb mérgező vegyi anyagot, kevesebb műanyagot és kevesebb hulladékot jelent.

A zuhanyzás vízhasználatától függően 20-50 liter, míg egy kádfürdő átlagosan 100-150 liter vízhasználattal jár. Érdemes víztakarékos zuhanyrózsát is felszerelni.

Fogmosás közben folyatott víz helyett pohárba kitöltött vízzel 3 perc alatt kb. 15 liter víz spórolható. Toalett öblítéshez használjunk víztakarékos WC-tartályt. Javítsuk meg a csöpögő vízcsapot! Egy csöpögő csap 4 liter vizet pazarol el óránként.

Jó, ha a vizet használó háztartási berendezések (mosó- és mosogatógép) vízhasználatáról tájékozódjunk vásárlás előtt. Víztakarékos mosógép vízhasználatára mosásonként 35-60 liter közötti, egy régebbi mosógépnél ugyanez 70-120 liter is lehet. A mosógépben is használhatunk az öblítő helyett ecetet. Az ecet a mosógépet is vízköteleníti, emellett a ruhák színeit is élénkíti.

A **BIO drogéria fogalma** gyakran felmerül a környezetvédelem kapcsán. A BIO drogéria bio és természetes kozmetikumokat jelent, amelyek szintén környezetbarátok, és gyengédek a

bőrhöz és a hajhoz is. A BIO kozmetikumok **BIO minőségű** természetes termékekből készülnek. A termelés az ökológiai gazdálkodás elveinek megfelelően (gyomirtók, rovarölők és mesterséges műtrágyák használata nélkül) természetesen alapanyagokat használ fel. Mint a természetes kozmetikumok összetételében, itt sem találhatunk kémiai vagy szintetikus összetevőket. Az eredeti **100%-os természetes kozmetikumok** kizárólag természetes összetevőkből készülnek. A méz, a méhviasz és a lanolin kivételével az állati eredetű nyersanyagok nem alkalmazhatóak. Továbbá a készítmény nem tartalmaz kőolajszármazékokat, szilikonokat, szintetikus anyagokat, tartósítószereket és kémiai UV szűrőket. A kozmetikumok állatokon való tesztelése is tilos. Természetesen a készítmény összetevőit minden egyes természetes termék csomagolásán fel kell tüntetni.

Miért olyan nehéz egy-kettőre átállni a csomagolásmentes életre és vásárlásra?

A termékeket gyártó, szállító és a termékekkel kereskedő cégek számára a lehető legolcsóbb csomagoló alapanyag a műanyag. Műanyag csomagolásban tovább marad friss az élelmiszer, vagyis mérhető mennyiségű a veszteségük, ha a műanyagot kivonjuk az egyenletből, és ezzel nem szívesen szembesülnek. Ugyanez igaz a szállító cégekre is, mert a műanyag olcsó, sokoldalúan felhasználható és strapabíró csomagolóanyag, amely számukra remekül bevált. Nem igazán van szakmai, technológiai motiváció annak kiváltására vagy lecserélésére, hiszen a műanyagnál mindenképp drágább csomagolóanyagok és technológiák jöhetnek egyelőre csak szóba. Lévén, hogy a valóban gyorsan lebomló, organikus, a környezettel óvatosan bánó csomagolóanyagok előállítására még gyerekcipőben jár. Azok széleskörű használata nem terjedt el, így se az ipar, se a szállítványozással foglalkozó, se a kereskedő cégek nem szívesen mondanak le arról, ami számukra extra profitot biztosít. Tőlük a változást csakis egységes álláspontot képviselve, hatósági úton lehet kikényszeríteni és az látszik, hogy egyre inkább ebbe az irányba mutat a szándék szerte a világon. (Például Magyarországon a Kormány 2021. júliusától betiltotta az egyszer használatos műanyagokat.) A csomagolásmentes életmód és az egyszer használatos műanyagok használata ugyanis szorosan összefüggő probléma. Ezt a tiltást, ezt az iránymutatást és kormányzati felelősségvállalást jó példaként érdemes követni nem csak azokon a területeken, amelyeket a tilalom érint, hanem teljes életünk során.

A vásárlóerő, amit képviselünk óriási erő, és a kialakult vásárlási szokásainkkal hatást tudunk gyakorolni a kereskedelmi gyakorlatra. Amit ott hagyunk a polcokon, az tiszta üzenet feljűk. Ha nem változtatnak a gyakorlaton, akkor kevesebb lesz a bevételük. Szerencsére a legtöbb nagykereskedő cég ma már elindult a változás útján és tartós csomagolóanyagokat, gyümölcs és kenyérhálókat, lebomló, újrahasznosítható papírtasakokat adnak a termékekhez. Szeptember 30-a Csomagolásmentes Világnap.

Takarítás

A környezetbarát tisztítószer használataival kapcsolatban gyakran felmerülő kérdések a hatékonyságukra és a szennyezett területek és felületek alapos tisztítására való képességükre vonatkoznak. A tapasztalatok azonban azt bizonyítják, hogy a környezetbarát tisztítószerekkel

ugyanolyan eredményeket lehet elérni, mint a vegyi tisztítószerekkel. Továbbá a vegyszerek súlyos allergiát is kiválthatnak és egyéb betegségeket okoznak.

Érdeemes kipróbálni néhány egyszerű receptet az univerzális háztartási tisztítószerekhez:

Házi tisztítószer receptje fehér ecettel: Egy szórófejes flakonban egyenlő arányban keverjük össze a vizet és a fehér ecetet, mellyel természetes tisztító- és fertőtlenítőszeret kapunk. Használhatjuk a szennyeződések, szappanmaradványok és vízkő-lerakódások eltávolítására a kádban és a mosdókagylóban, a vízálló padlók és a fürdőszobai csempék tisztítására.

Házi tisztítószer receptje citromlével: Keverjük össze szódabikarbónát és citromlevet úgy, hogy sűrű pasztát kapjunk. Folteltávolító hatású, amely bármilyen felületen lévő különféle foltokkal megbirkózik. Tartsuk szem előtt azonban a citromlé természetes fehéritő hatását, és először a pasztát egy nem látható helyen próbáljuk ki.

Házi tisztítószer receptje hidrogén-peroxiddal: Öntsünk 3%-os hidrogén-peroxidot egy szórófejes flakonba, és máris kész a tökéletes, minden célra használható antibakteriális tisztítószer a falak, ablakok, padlók és tükrök tisztításához. Használhatjuk a WC vagy a csapok tisztítására is.

3.2. Az energiaforrások ökológiai felhasználása

Napjaink leggyakrabban használt energiaforrása a földgáz. Fűtőértéke nagy, ezért az elégetése rengeteg energiát szabadít fel. Összetétele miatt jóval tisztább, mint a többi fosszilis tüzelőanyag. Ám ahogy a többi fosszilis energiaforrás is, emberi léptékben mérve nem tud megújulni, ezért egy idő után elfogy. A legfrissebb elemzések szerint ez már akár 50 éven belül megtörténhet. A megoldást a megújuló energiaforrások nyújtják, melyek a jövőt jelentik.

Nem megújuló energiaforrások a fosszilis energiaforrások (kőszén, kőolaj, földgáz, propán-bután gáz).

Megújuló, vagy alternatív energiaforrások: napenergia, szélenergia, vízenergia, árapály-energia, geotermikus energia, biomassza.

Mi a különbség közöttük a megújuláson kívül?

Megújuló energiaforrások előnyei

A földet érő 1 órányi napsütés több energiát ad, mint amennyit az emberiség 1 év alatt elhasznál. A megújuló energiaforrások tehát korlátlan mennyiségben állnak rendelkezésre, sosem fogynak el.

Megújuló energiaforrások hátrányai

Sokkal jobban ki vannak téve a környezeti hatásoknak, hiszen a nap nem süt mindig, ahogy a szél sem fúj, vagy a tenger sem hullámszik szélcsendes napokon. Emiatt pedig kiszámíthatatlanabb energiaforrásnak számítanak.

Mivel bárki, bármikor hozzáférhet, magának az energiaforrásnak nincs ára – szemben például a kőolajjal, amihez munkára van szükség: fúrásra, hogy megtalálják, felhozzák, majd nemzetközi csőhálózatokon vagy tankereken keresztül eljuttassák a végfelhasználóhoz.

A tárolásuk jóval nehezebb, mert míg például a földgázt az erre szolgáló tárolókban, kőolaj- és földgázlelőhelyeken gazdaságosan, viszonylag hosszú távon is lehet tárolni, addig a megújuló energiaforrásoknál ez nehezebb.

Tiszta energia, hiszen a közvélekedés szerint – a fosszilis tüzelőanyagokkal szemben – nem bocsátanak ki káros melléktermékeket.

A fosszilis tüzelőanyagok nagy mértékben szennyezik a környezetet, ez tény. Csakhogy a megújuló energiaforrások sem teljesen emissziómentesek, hiszen az akkumulátorok, a fakivágás vagy a napelemek alkatrészei bizony szemetet termelnek, illetve energiát emésztnek fel. Tehát a megújuló energiaforrások önmagukban valóban szennyezőanyag mentesek, de a kitermelésük, a begyűjtésük már nem az.

A megújuló energiaforrások valóban költségmentesen szolgáltatják az energiát, ám ehhez napelemekre, turbinákra vagy más szerkezetekre van szükség, amelyek be tudják gyűjteni és át tudják alakítani árammá. Emiatt hosszútávon olcsóbbak, mint a fosszilis energiahordozók, de rövidtávon magasabbak a költségeik, magas beszerelési árakkal.

Ennek függvényében mekkora a megújuló energia-felhasználás aránya a világban? A legtöbb embernek az alternatív energia egyet jelent a napenergiával, pedig a napelem csak a harmadik leggyakrabban használt megújuló energiaforrás, a szélenergia és a vízenergia után. Ennek bizonyára az az oka, hogy egyrészt a napenergia hasznosítása növekszik a legnagyobb mértékben, másrészt pedig jóval gyakrabban láthatók napelemek a hétköznapi életben, mint szélturbinák. De vannak már olyan mutatók is, amelyek szerint a napenergia megelőzte a szélenergiát. Például a világban összesen 83 ország használ szélenergia-berendezéseket, míg napelem-berendezéseket már több, mint 100.

3.3. Hulladékmentes háztartás – Átgondolt vásárlás, hulladékszétválasztás, komposztálás

Tudatos vásárlás

A hulladékmentes háztartás eléréséhez a hulladék mennyiségének csökkentésére több lehetőségünk is van. A legeredményesebbek akkor lehetünk, ha ezeket együtt alkalmazzuk a hétköznapokban.

Csökkentés: A hulladékmentesség kulcsa magának a hulladék termelésének megelőzése, csökkentése (Reduce). A felelős gyártók a környezettudatos terméktervezés (ökodizájn) során figyelembe veszik a termék különböző életszakaszaiban jelentkező környezeti hatásokat, hogy az adott termék végül a lehető legkisebb környezeti lábnyommal rendelkezzen. Vásárlásnál érdemes a terméket megnézni, hogy a tényleges környezeti hatását, úgynevezett környezeti lábnyomát felmérjük. Csak azt vegyük meg, amire valóban szükségünk van, és ne dobjunk ki a régi, de használható darabokat.

Újrafelhasználás: A termékek újrahasználata (Reuse) hatékony módszer lehet élettartamuk megnyújtására, hisz egyre több terméket, csomagolást terveznek és gyártanak úgy, hogy azok újra és újra használhatók legyenek. A csomagolás újra felhasználásának egyik formája, ha azt a fogyasztótól visszagyűjtik; például a színes üvegek betétdíj ellenében történő visszaváltása is ilyen. De természetesen az is újrahasználatnak minősül, ha a befőttesüvegeket otthon lekvár főzéskor újra felhasználjuk.

Újrafeldolgozás: Az újrafeldolgozás (Recycling) maga a hulladék anyagában történő újrahasznosítása. Az ilyen eljárások során a hulladékokat anyaguk szerint különválogatva másodlagos nyersanyagként dolgozzák fel, és – akár ugyanolyan, akár teljesen új funkciójú – új terméket állítanak elő belőle. Például a szelektíven gyűjtött PET-palackokat így hasznosítják újra: a műanyagot ledarálják, majd az ebből készült golyócskákat újabb PET-palackok gyártásához használják fel. Az újrafeldolgozás során a műanyag élettartama megnő, és mivel a másodlagos nyersanyagok felhasználásával kevesebb elsődleges nyersanyagra van szükség, csökken a hulladéktermelés mértéke. A magas minőségű PET-palackokból ismét palack, fólia vagy virágláda készülhet, illetve poliészter szál ruházathoz, szőnyegekhez. Élelmiszerral érintkező csomagolás vagy termék csak megfelelő minőségi jellemzőkkel rendelkező hulladékból készülhet. A PET-ből gyártott termékek döntő hányadát a mai napig a textiliparban hasznosítják.

Hulladékszétválasztás

A szelektív hulladékgyűjtéssel szemben felmerülő talán leggyakoribb kifogás, hogy a szemétszállítók a hulladékot végül úgyis összeöntik. A hulladékszállítók azonban NEM öntik össze a szelektíven gyűjtött hulladékot; nem érdekük, hiszen bevételük az újrafeldolgozható anyagokból származik. A legtöbb helyen külön rekeszű kukásautóval szállítják el a

hulladékokat. Ahol nincs erre lehetőség, ott zsákokba gyűjtik a különböző anyagú hulladékokat, és minden esetben utóválogatják.

Megéri előblíteni! A kiürült fém- és műanyag csomagolásokat, flakonokat (ketchup, üdítő, joghurt stb.) elég mosogatóvízben előblíteni, vízzel megtöltve összerázni. A gyors öblítés nem jelent vízpazarlást: a csomagolóanyagok előállításához jóval több vizet használnak el a gyártás során. Az öblítés elsősorban higiéniai okokból, illetve a gyűjtés és válogatás hatékonyságának növelése érdekében fontos.

Ki kell mosnom a mosóporos, szappanos tégléket is, mielőtt a hulladékgyűjtőbe dobjuk? Igen. Ne csak az étellel szennyezett csomagolásokat, tartályokat öblítsük el, mielőtt a hulladékgyűjtőbe helyezzük, hanem minden olyan dobozt, flakont stb., amely valamilyen anyag tárolására szolgált. Erre higiéniai okokból, valamint a többi újráfeldolgozható anyag (pl. papír) szennyeződésének elkerülése miatt van szükség.

Mi a helyzet a fém belsejű fóliákkal (pl. egyes csokoládépapírok)? Miért nem lehet ezeket újrahasznosítani? Ezek összetett csomagolásnak, úgynevezett kompozitnak minősülnek, ami azt jelenti, hogy gyártásuk során több különböző anyagot ragasztanak össze. Ezek utólagos szétválasztása gazdaságilag és technológiailag nem megoldható, így sem műanyagként, sem fémként nem hasznosíthatók újra, a vegyes hulladék közé kell dobni. Miért kell lecsavarni a kupakokat, mielőtt kidobom a flakonokat, ha ezek is műanyagok? Mi történik ezekkel? A kupakok sok esetben a palackoktól, flakonoktól eltérő műanyagból készülnek, ezért máshol, más technológiával dolgozzák fel őket (és pl. rekesz, vödör készül belőlük)

Hogyan segít a csomagolás a szelektív hulladékgyűjtésben?

A Möbius-szalag jelölés jelentése, hogy a termék újrahasznosításra alkalmas. Egyáltalán NEM jelenti azt, hogy a termék újrahasznosított anyagból készült, vagy hogy az újrahasznosítás mindenképpen megtörténik. Amennyiben a szalag közepén egy százalékos értéket és anyagjelölést is találunk, az arra vonatkozik, hogy a termék mekkora részben származik újrahasznosított alapanyagokból és a csomagolás mely anyagára vonatkozik mindez.

A Green Dot (Zöld Pont) jelölés a hulladékgyűjtési, különválogatási és újráfeldolgozási megoldásokkal foglalkozó európai Extended Producer Responsibility (kiterjesztett gyártói felelősség) védjegye, és azokban az esetekben tüntetik fel a csomagoláson, ha a gyártó

penzügyi hozzájárulással támogatja a hulladék visszagyűjtését és újrafeldolgozását. Önmagában nem számít környezetvédelmi címkének és nyilatkozatnak.

A Kukásember jelölés arra hívja fel a figyelmet, hogy ne szemeteljünk, hanem a megfelelő helyen gyűjtsük azt. Csak olyan csomagoláson használható, amely nem újrahasznosítható. Möbius-szalaggal együtt nem használható.

Komposztálás

A komposztálás a természetes saját módja az újrahasznosításra. A komposztálás segít abban, hogy természetes úton zárjuk ezt a körfolyamatot, amit azzal indítunk el, hogy az ember a növényeket felhasználja (emberi fogyasztás, állattartás, díszítés). A szerves anyagok szabályozottan bomlanak le, új hasznos termék, humusz keletkezik belőlük. A makro- és mikroelemek mellett a talaj életében az irányító, koordináló szerepet a humusz tölti be. Ez tapasztja össze a talaj apró szemcséit morzsákká, serkentő anyagot nyújt a növények gyökereinek, tápanyagokat juttat a talajban tevékenykedő mikroorganizmusoknak. A titokzatos és minden hatásában még nem tisztázott humusz nélkül nem képesek a magasabb rendű növények táplálkozni, növekedni és szaporodni. Tehát a legjobb dolog, amit a háztartási és kerti hulladékkal tehetünk, a komposztálás.

Mik az első lépések a komposztálásnál?

Az első lépés a komposztáláshoz a tájékozódás után, hogy ki kell választanunk a megfelelő helyet, fontos, hogy félárnyékos és sík területet válasszunk. Kiskerti viszonylatban egy négyfős család számára egy-két 1-1,5 m³-es komposztáló szükséges. Ezenkívül, szükségünk van egy komposztládára, ami lehet fa, fonott, műanyag és fémhálós. Lényeges szempont még, hogy jól szellőztethető, szétszedhető és környezetbarát legyen. Alapvető eszközök még egy gyűjtőedény a konyhában, metszőolló, kisbalta az aprításhoz, lapát, vasvilla a forgatáshoz, átrakáshoz, öntözőkanna a nedvesítéshez, lécek, fólia vagy textília a takaráshoz.

Mire kell figyelni komposztálás során?

Komposztálás során az alábbiakra kell figyelni: a megfelelő tápanyag, víz és oxigénellátottságra. A jó komposztáló elég szellős és kellően nedves. Amennyiben az anyag túlságosan tömör, rothadás jön létre, mivel nem kap elég levegőt. Ekkor olyan mikroorganizmusok jelennek meg, melyek életéhez nem kell oxigén (anaerob). Ez nem előnyös, és ráadásul bűzös is. Ilyen módon anyagunk elrothad, s nem lesz értékes humuszunk. A mikroorganizmusok munkájához két elem: a szén és a nitrogén nélkülözhetetlen, ezeknek fontos az aránya ahhoz, hogy a komposztálás gyorsan végbemenjen. Több szénre van szükség, mint nitrogénre (25:1). Azt mondhatjuk, hogy általában minden ún. barna hulladékban (faág,

gally, szalma stb.) sok szén van. A nedves, „puha”, fehérje-dús zöld hulladékokat alaposan össze kell keverni a száraz, „barna” hulladékkal, hogy homogén kiindulási anyagot kapjunk.

A komposztálót néha gondozni is kell. A már említett barna és zöld anyagokat egymásra rétegezzük, így a száraz rész elegendő nedvességhez jut a lédús zöldből. A barna rész adja a vázat, biztosítja a jó szellőzést. A rétegek közé teríthetünk vékony földréteget, mely nem csak azért előnyös, mert elfedi a kellemetlen szagokat, de mindig vannak benne lebontó szervezetek, melyek meggyorsítják a feldolgozást. A rétegezést célszerű száraz réteggel kezdeni. Az idő teltével komposztunk összeesik, ezért 2 - 3 havonta át kell forgatni. Erre azért van szükség, mivel a tömörödött anyagból a levegő kiszorul, s ezzel lazítjuk, levegőztetjük. A már kész humuszrészek segítik a még nem lebomlott részek átalakulását. Az átforgatáshoz elég egy kerti villa, melynek segítségével a száraz részeket összekeverjük a nedvessel, a barna részeket a zölddel.

Kb. 3 hónap alatt friss komposzt keletkezik. Kb. 12 hónapot kell várni ahhoz, hogy érett komposztot kapjon. A friss komposzt még nem teljesen stabil, átalakult, ezért a növények gyökérzetére, növekedésére káros anyagokat tartalmazhat. Az érett komposzt sötét, feketés barna, könnyen morzsálódik, tavaszi eső áztatta földre emlékeztető illatú. Befejezéskor az anyagot át kell rostálni, a fennmaradó részeket visszatesszük a komposztálóba. A komposztot fel lehet használni, ültetéskor növények alá kerülő földhöz lehet keverni, lakásokban virágcserepekbe, balkonládákba rakhatjuk, zöldség- és virágágyások, szőlők, gyümölcsösök termékenységet segíthetjük elő. Ha azok talaját 2-5 l/m³ mennyiségben betérítjük komposzttal, majd azt beforgatjuk az alatta lévő földbe, a kertben kitűnő a föld javításához.

3.4. Mini kertészkedés - mikrokozmosz

Ha erkélyen, balkonon, ablakban létesítünk mini kertészetet, akkor nem elég, ha a növényeket és gondozásukat ismerjük csak. Fontos, hogy kis helyigényű, könnyen gondozható, könnyen beszerezhető vetőmagot vagy palántát válasszunk. És át kell látnunk a hibázási lehetőségeket is, hogy azokra előre felkészülhessünk és ne szegje kedvünket, ha valami nem sikerül.

1. Túl sok kis cserép

Egy túlzottan kisméretű cserépben a növény nem képes elég jól fejlődni és naggyá nőni ahhoz, hogy valóban mutatós legyen. Ehelyett tartsuk a növényeinket néhány nagyobb konténerben vagy virágládában, amelyek mérete lehetővé teszi, hogy mindegyikbe többfajta, kreatív szempontok alapján összeválogatott növénycsoportot ültessünk.

2. Nem megfelelő a vízelvezetés

A cserepes, konténeres kertészkedés fontos része a megfelelő ültetőközeg kiválasztása. A növények számára a jó vízelvezetés létfontosságú gyökérzetük egészséges növekedéséhez. A ládák alján legyenek vízelvezető lyukak, nyílások, az ültetőközeg pedig legyen eléggé laza ahhoz, hogy a víz be tudjon hatolni a talajba és az egész ládát át tudja járni.

Egyes növények jobban igénylik a jó vízelvezetést, mint a többi, beleértve például a különböző pozsgásokat és kaktuszokat, de ide sorolhatók a hajtásdugványok is. A vízelvezetés az egyik oka annak, hogy a balkonkertészeket arra biztatjuk, vásároljanak jó minőségű virágföldet ahelyett, hogy egy találmányra kiválasztott helyről összelapátolt földbe ültetnék a növényeiket.

3. Nem megfelelő növények

Mielőtt a balkonunkra növényeket vásárolnánk, keressük fel a lakóhelyünkhöz közeli kertészetet, hogy lássuk, milyen is a választék. Jegyezzük fel azon növények nevét, amelyek a leginkább felkeltették az érdeklődésünket, majd otthon keressünk rájuk a neten. Előfordulhat-e például, hogy a kiszemelt növény túl nagyra nőne? Vagy több napfényre lenne szüksége, mint amennyi nálunk érne? Szüksége lesz-e a növénynek extra gondoskodásra? Szűkítsük le a szóba jöhető növények körét azokra, amelyek igényeit biztosan ki tudjuk elégíteni, majd, ha megvan a végleges lista, jöhet a vásárlás.

4. Túl- vagy alulöntözés

A balkonkert gondozásakor elkövetett leggyakoribb hiba a növények túl- vagy alulöntözése. A ládák hamar kiszáradnak, különösen a forró, napsütéses és szeles napokon, ezért naponta ellenőrizzük a növények földjét. A helyes öntözés tehát a sikeres balkonkertészkedés egyik kulcsa.

5. A növényi kártevők vagy kórokozók fel nem ismerése

Sajnos a növényeken eluralkodó kártevők vagy betegségek jelentős pusztítást vihetnek végbe. Lehetnek a paradicsomon látszólag szerényen éledgelő kis zöld hernyók, illetve a paradicsom levelén megfigyelhető apró barna foltok.

A fokhagyma antibakteriális, gomba- és vírusölő hatású növény. Készítsünk permetet belőle: 2-3 darab szegfűszeg, öt gerezd fokhagyma és öt deciliter vízre. A megpuccolt gerezdeket a szegfűszeggel a vízbe tesszük, majd legalább hat órát állni hagyjuk. Az elkészült sűrítményt ezután egy pohár vízzel hígíthatjuk, majd egy szűrőn keresztül töltjük a virágpermetezőbe. Hetente maximum kétszer permetezzük vele át a növényeket.

Chilis permet: hatékony a kártevők ellen. Használj gumikesztyűt és védőszemüveget az oldat elkészítéséhez! A permethez össze kell őrölnöd 5-6 apróra vágott chili paprikát, egy evőkanál cayenne-borsot és 2-3 gerezd fokhagymát. Ezután önts rá 2-3 liter vizet és egy kis folyékony szappant. Hagyd állni 1-2 órát, majd öntsd ki egy növénypermetezőbe. Hetente kétszer érdemes alkalmazni a növényeken.

Szappanos permet: Ha nem akarunk macerás permetet készíteni, akkor elég, ha a virágpermetezőbe adagolunk egy kis folyékony szappant. Ez már magában elegendő ahhoz, hogy a különböző élősködőket eltávolítsuk a növényekről.

4. Referenciaanyagok / Javaslatok további olvasásra

1. Arcanum, A szélmalom típusai és szerkezete, utoljára letöltve: 2023. 02.17.
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNeprajz-magyar-neprajz-2/iii-kezmuvesseg-25ED/a-falu-es-mezovaros-ellatasaban-jelentos-kezmuvesseg-nyersanyag-eloallito-es-feldolgozo-munkaja-2726/szelmalmok-27C2/a-szelmalom-tipusai-es-szerkezete-27DE/>
2. Helló Vidék, 10 természetes, de hatékony növényvédő szer: így lesz egészséges a veteményes (2019), utoljára letöltve: 2023. 02.17.
<https://www.hellovidek.hu/kert/2019/04/21/10-termeszetes-de-hatekony-novenyvedo-szer-igy-lesz-egeszseges-a-vetemenyes>
3. MET MAGYARORSZÁG ZRT, Megújuló energiaforrások: fajtái, előnyei és hátrányai, utoljára letöltve: 2023. 02.17.
<https://hugas.met.com/hu/fyouture/energia/megujulo-energiaforrasok/1155>
4. Schoellerallibert, Újrahasznosítás: minden, amit érdemes tudni róla, utoljára letöltve: 2023. 02.17.
<https://www.schoellerallibert.com/hu/news/markets/jrahasznosts-minden-amit-rdemes-tudni-rla/>
5. Színes ötletek, A megunthatlan szélforgók (2013), utoljára letöltve: 2023. 02.17.
https://szinesotletek.blog.hu/2013/04/12/a_megunthatlan_szelforgok
6. Nestlé: Újrahasznosítási kisokos, utoljára letöltve: 2023. 02.17.
https://www.nestle.hu/sites/g/files/pydnoa246/files/2019-10/Nestle%20Ujrahasznositasi%20kisokos_2019.pdf

5. Szabadtéri tevékenységek

5.1. Ökológiai háztartás

5.1.1. számú tevékenység

2. MODUL	Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
1. TÉMA	Ökológiai háztartás
A tevékenység címe	Tudatos vásárlás
Pedagógiai cél	Személyes tapasztalatszerzés
Célcsoport	Enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékkal élő felnőttek
Időtartam (perc)	60 perc
Környezet	Bolt
A csoport mérete	2-3 fő
Módszer	A tanulók és a tanár közös munkáján alapuló projekt, szemléltetéssel, rendszerezést és rögzítést segítő.
Eszközök	Környezetbarát, otthonról hozott táskák, zöldség és gyümölcs textil zsákok, pékáru zsákok, kosarak, bevásárló táskák.
A tevékenység leírása	

A résztvevőket tudatos vásárlásra kérjük, ahol kerülni kell a lehető legtöbb bolti csomagolóanyagot. Azokat ki kell váltani sajátjával.

A tanulóknak szóló utasítások szövege

Menjen el a csoport közösen vásárolni, és igyekezzenek minden bolti csomagolóanyagot, műanyag táskát kiváltani olyannal, amit saját maguk vittetek és környezetbarát megoldás.

Összegzés – Önreflexió az oktatásban résztvevők számára

1. Mit tanultam az oktatás során? / Milyen felismerésekre tettem szert a környezetvédelem területén?
2. Mit viszek magammal a saját életembe?
3. Milyen hatással van a megszerzett tudás jelenlegi és jövőbeli ökológiai életmódomra?
4. Milyen lépést tudok megtenni holnap a modulban tanultak alapján?

5.1.2. számú tevékenység

2. MODUL	Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
1. TÉMA	Ökológiai háztartás
A tevékenység címe	Levendula keresés
Pedagógiai cél	személyes tapasztalatszerzés
Célcsoport	Enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékkal élő felnőttek
Időtartam (perc)	60 perc
Környezet	Kert, utca, virágbolt
A csoport mérete	5-10 fő
Módszer	A tanulók és a tanár közös munkáján alapuló beszélgetés.
Eszközök	-
A tevékenység leírása	

Keressen a csoport levendulát a környezetben. Közösén beszéljék meg, hogy mire lehet használni.

A tanulóknak szóló utasítások szövege

Keressetek levendulát a környezetben. Mondjátok el, hogy mire lehet használni.

Összegzés – Önreflexió az oktatásban résztvevők számára

1. Mit tanultam az oktatás során? / Milyen felismerésekre tettem szert a környezetvédelem területén?
2. Mit viszek magammal a saját életembe?
3. Milyen hatással van a megszerzett tudás jelenlegi és jövőbeli ökológiai életmódokra?
4. Milyen lépést tudok megtenni holnap a modulban tanultak alapján?

5.2. Az energiaforrások ökológiai felhasználása

5.2.1. számú tevékenység

2. MODUL	Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
2. TÉMA	Az energiaforrások ökológiai felhasználása
A tevékenység címe	Elektromos töltőhely
Pedagógiai cél	Személyes tapasztalatszerzés
Célcsoport	Enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékkal élő felnőttek
Időtartam (perc)	60 perc
Környezet	Elektromos töltőállomás parkolóban és egyéb helyen
A csoport mérete	2-10 fő
Módszer	A tanulók és a tanár közös munkáján alapuló projekt szemléltetéssel, megfigyelés.
Eszközök	-
A tevékenység leírása	

Keressen a csoport közösen egy elektromos autó töltőállomást a közelben. Számolják meg, hogy melyik parkolóban/töltőhelyen hány helyet biztosítanak egyszerre az autóknak! Éppen most tölti valaki az autóját? Ha igen, akkor hol van a töltőnyílás a benzines autókhoz képest?

A tanulóknak szóló utasítások szövege

Keressetek elektromos töltőállomást! Hol van? Hány hely van az elektromos autók számára? Éppen most tölti valaki az autóját? Ha igen, akkor hol van a töltőnyílás a benzines autókhoz képest?

Összegzés – Önreflexió az oktatásban résztvevők számára

1. Mit tanultam az oktatás során? / Milyen felismerésekre tettem szert a környezetvédelem területén?
2. Mit viszek magammal a saját életembe?
3. Milyen hatással van a megszerzett tudás jelenlegi és jövőbeli ökológiai életmódomra?
4. Milyen lépést tudok megtenni holnap a modulban tanultak alapján?

5.2.2. számú tevékenység

2. MODUL	Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
2. TÉMA	Az energiaforrások ökológiai felhasználása
A tevékenység címe	Szélforgó
Pedagógiai cél	Személyes tapasztalatszerzés
Célcsoport	Enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékkal élő felnőttek
Időtartam (perc)	60 perc
Környezet	Udvar, kert
A csoport mérete	2-10 fő
Módszer	A tanulók és a tanár közös munkáján alapuló gyakorlati projekt, szemléltetéssel.
Eszközök	Hurkapálcika, rajzszeg, kartonpapír, ragasztó.
A tevékenység leírása	

Készítsen a csoport szélforgót, mindenkinek legyen. Válasszanak több helyet a szabadban, és jól látható helyekre szúrják le. Figyeljék meg, hogy mitől pörög, mikor áll meg, mikor működik gyorsabban. Beszéljék meg az okokat.

A tanulóknak szóló utasítások szövege

Készíts szélforgót és tedd ki a szabadba, jól látható helyre. Figyeld meg! Mitől pörög, miért áll meg?

Összegzés – Önreflexió az oktatásban résztvevők számára

1. Mit tanultam az oktatás során? / Milyen felismerésekre tettem szert a környezetvédelem területén?
2. Mit viszek magammal a saját életembe?
3. Milyen hatással van a megszerzett tudás jelenlegi és jövőbeli ökológiai életmódomra?
4. Milyen lépést tudok megtenni holnap a modulban tanultak alapján?

5.3. Hulladékmentes háztartás – Átgondolt vásárlás, hulladékszétválasztás, komposztálás

5.3.1. számú tevékenység

2. MODUL	Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
3. TÉMA	Hulladékmentes háztartás – Átgondolt vásárlás, hulladékszétválasztás, komposztálás
A tevékenység címe	Hulladék szétválasztás
Pedagógiai cél	Személyes tapasztalatszerzés
Célcsoport	Enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékkal élő felnőttek
Időtartam (perc)	60 perc
Környezet	Legközelebbi hulladékgyűjtő szigethez
A csoport mérete	2-10 fő
Módszer	A tanulók és a tanár közös munkáján alapuló gyakorlati projekt, szemléltetéssel, rendszerezést és rögzítést segítő.
Eszközök	1 zsák előre összeállított, veszélyes anyagot nem tartalmazó szemét. Gumikesztyűk, kézfertőtlenítő.
A tevékenység leírása	

A csoport közösen menjen el a legközelebbi hulladékgyűjtő szigethez. Dobják a szemeteszsák tartalmát egyesével a megfelelő helyre! Közben magyarázzák is el, hogy mit miért oda dobnak.

A tanulóknak szóló utasítások szövege

Menjünk el a legközelebbi hulladékgyűjtő szigethez. Dobjuk a szemeteszsák tartalmát egyesével a megfelelő helyre! Mondjátok el a többieknek, hogy mit miért oda dobtok!

Összegzés – Önreflexió az oktatásban résztvevők számára

1. Mit tanultam az oktatás során? / Milyen felismerésekre tettem szert a környezetvédelem területén?
2. Mit viszek magammal a saját életembe?
3. Milyen hatással van a megszerzett tudás jelenlegi és jövőbeli ökológiai életmódomra?
4. Milyen lépést tudok megtenni holnap a modulban tanultak alapján?

5.3.2. számú tevékenység

2. MODUL	Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
3. TÉMA	Hulladékmentes háztartás – Átgondolt vásárlás, hulladékszétválasztás, komposztálás
A tevékenység címe	komposztanyag gyűjtés
Pedagógiai cél	Személyes tapasztalatszerzés
Célcsoport	Enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékkal élő felnőttek
Időtartam (perc)	60 perc
Környezet	Háztartás, udvar, kert
A csoport mérete	2-10 fő
Módszer	A tanulók és a tanár közös munkáján alapuló gyakorlati projekt, rendszerezést és rögzítést segítő.
Eszközök	Zsákok, kesztyű, kézfertőtlenítő.
A tevékenység leírása	

A szabadban gyűjtsön mindenki a csoportban komposztálható zöldhulladékot. Ha mindenki talált, akkor állítsanak össze egy mini komposztáló halmot. Beszéljék meg, hogy mi lesz a halommal később és mire lehet használni a komposztot.

A tanulóknak szóló utasítások szövege

Gyűjtsön mindenki komposztálható zöldhulladékot a szabadban. Ha mindenki talált, akkor állítsunk össze egy mini komposztáló halmot. Mi fog történni néhány hónap múlva a halommal?

Összegzés – Önreflexió az oktatásban résztvevők számára

1. Mit tanultam az oktatás során? / Milyen felismerésekre tettem szert a környezetvédelem területén?
2. Mit viszek magammal a saját életembe?
3. Milyen hatással van a megszerzett tudás jelenlegi és jövőbeli ökológiai életmódomra?
4. Milyen lépést tudok megtenni holnap a modulban tanultak alapján?

5.4. Mini kertészkedés - mikrokozmosz

5.4.1. számú tevékenység

2. MODUL	Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
4. TÉMA	Mini kertészkedés - mikrokozmosz
A tevékenység címe	Ültetés
Pedagógiai cél	Személyes tapasztalatszerzés
Célcsoport	Enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékkal élő felnőttek
Időtartam (perc)	60
Környezet	Balkon, erkély, gang
A csoport mérete	2-10 fő
Módszer	A tanulók és a tanár közös munkáján alapuló gyakorlati projekt, szemléltetéssel, rendszerezést és rögzítést segítő.
Eszközök	Mag, palánta, cserép, kis ásó, kesztyű, föld.
A tevékenység leírása	

A csoport közösen ültessen tetszőlegesen, de balkonon tartásra alkalmas növényt cserépbe vagy ládába. Beszéljék meg a megfelelő gondozását. Folyamatosan gondozzák a növényeket, mindegyiknek legyen felelőse!

A tanulóknak szóló utasítások szövege

Ültess bármilyen neked tetsző növényt cserépbe vagy ládába. Tájékozódj a megfelelő gondozásáról is. Folyamatosan öntözd, ápolj, és gondozd. Az általad ültetett növénynek te leszel a felelőse.

Összegzés – Önreflexió az oktatásban résztvevők számára

1. Mit tanultam az oktatás során? / Milyen felismerésekre tettem szert a környezetvédelem területén?
2. Mit viszek magammal a saját életembe?
3. Milyen hatással van a megszerzett tudás jelenlegi és jövőbeli ökológiai életmódomra?
4. Milyen lépést tudok megtenni holnap a modulban tanultak alapján?

5.4.2. számú tevékenység

2. MODUL	Az ökológiai értékek és attitűdök fontossága a családban
TÉMA	Mini kertészkedés - mikrokozmosz
A tevékenység címe	Piknik
Pedagógiai cél	Személyes tapasztalatszerzés
Célcsoport	Enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékkal élő felnőttek
Időtartam (perc)	120
Környezet	Udvar, kert, zöld környezet
A csoport mérete	2-10 fő
Módszer	A tanulók és a tanár közös munkáján alapuló gyakorlati projekt, szemléltetéssel.
Eszközök	Termények: saláta, paradicsom, gyümölcs, fűszernövények; egyéb hozzávalók: sajt, olajak, stb., só, cukor, keverőtál, tálalásához készlet.

A tevékenység leírása

A tanuló készítsen naplót a növény fejlődéséről. Amikor már kifejlett a növény és fogyasztható, akkor egy kültéri pikniken készítsék és fogyasszák el.

A tanulóknak szóló utasítások szövege

Készíts naplót, hogy hogyan fejlődik a növényed: rajzold le, hogy magról ültetted-e, vagy palántáztad. Mérd meg, készíts róla rajzot vagy fényképezd le, heti/kétheti rendszerességgel. Ha már lehet, készítsd belőle salátát, étel, italt. Hívd meg a családodat, barátaidat egy kóstolóra egy szabadtéri pikniken.

Összegzés – Önreflexió az oktatásban résztvevők számára

1. Mit tanultam az oktatás során? / Milyen felismerésekre tettem szert a környezetvédelem területén?
2. Mit viszek magammal a saját életembe?
3. Milyen hatással van a megszerzett tudás jelenlegi és jövőbeli ökológiai életmódomra?
4. Milyen lépést tudok megtenni holnap a modulban tanultak alapján?

Koordinátor

<http://ozbuducnost.sk/>

Partnerek

<https://www.humanprofess.hu/>

<https://www.facebook.com/iriszhaz>

<https://eco-compass-project.eu/>

